

Nakládání soudu s peněžitou zárukou

V době po přijetí nabídky na peněžitou záruku, je plně v kompetenci soudu rozhodnout o tom, jak bude s peněžitou zárukou (tedy i s penězi, které na tuto záruku složeny, resp. použity) naloženo, aniž by složitel peněžité záruky (zejména není-li jím obviněný, jehož chování je však významné pouze z hlediska rozhodnutí o případnutí peněžité záruky státu) měl možnost takové rozhodnutí ovlivnit.

V době po přijetí nabídky na peněžitou záruku, je plně v kompetenci soudu rozhodnout o tom, jak bude s peněžitou zárukou (tedy i s penězi, které na tuto záruku složeny, resp. použity) naloženo, aniž by složitel peněžité záruky (zejména není-li jím obviněný, jehož chování je však významné pouze z hlediska rozhodnutí o případnutí peněžité záruky státu) měl možnost takové rozhodnutí ovlivnit. Výlučně soudu přísluší rozhodnout o tom, zda došlo k naplnění podmínek zákonem stanovených pro případnutí peněžité záruky státu či rozhodnout o zrušení, popř. změně této záruky. V době od přijetí peněžité záruky do jejího zrušení není složitel vlastníkem, ani oprávněným držitelem peněžní hotovosti, kterou byla uhrazena peněžítá záruka, a nemá tudíž ani právo na plody a užitky z peněžní hotovosti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 33 Odo 836/2001, ze dne 29.7.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně J. C., proti žalovanému České republice - Okresnímu soudu v Českých Budějovicích, se sídlem v Českých Budějovicích, Lidická č. 20, o zaplacení úroků z peněžité záruky, vedené u Okresního soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 7 C 35/2001, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. září 2001 č.j.6 Co 1834/2001-37, tak, že rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. září 2001 č.j. 6 Co 1834/2001-37 a rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 2. srpna 2001 č.j. 7 C 35/2001-26 se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Českých Budějovicích k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 27. září 2001 č.j. 6 Co 1834/2001-37 potvrdil rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 2. srpna 2001 č.j. 7 C 35/2001-26, jímž byla žalovanému stanovena povinnost zaplatit žalobkyni úrok ve výši 0,5 % ročně, jdoucí z částky 400 000 Kč za období od 6. 5. 1996 do 12. 6. 2000, a jímž bylo soudem prvního stupně rozhodnuto o nákladech řízení. Současně odvolací soud rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

Shodně jako soud prvního stupně vycházel odvolací soud ze zjištění, že žalobkyně zaplatila podle usnesení Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. 5. 1996 č.j. Nt 10007/95-41, o přijetí peněžité záruky, na účet tohoto soudu peněžitou záruku ve výši 400 000 Kč za svého syna, J. C., který byl v souvislosti s tím dne 29. 5. 1996 propuštěn z vazby. Po právní moci odsuzujícího rozsudku nastoupil C. dne 12. 4. 2000 výkon trestu. Písemným podáním ze dne 1. 5. 2000 požádala žalobkyně o vrácení peněžité záruky. Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 12. 5. 2000 sp. zn.

1 T 36/98 rozhodl o zrušení peněžité záruky a částka 400 000 Kč byla žalobkyni dne 12. 6. 2000 vyplacena; požadovaný úrok jí nebyl vydán. Účet Okresního soudu v Českých Budějovicích, vedený ... bankou, je úročen neměnnou sazbou ve výši 0,5 %. Na podkladě těchto zjištění odvolací soud, shodně jako před ním soud prvního stupně uzavřel, že žalobkyně má jako vlastníka (případně oprávněný držitel) částky 400 000 Kč, která byla složena u soudu jako peněžité záruka za účelem propuštění C. z vazby, právo na přírůstek této částky, jímž je úrok ve výši 0,5 % p.a., kterým byly peníze na účtu soudu úročeny, neboť přírůstek náleží vlastníku, i když byl oddělen od věci hlavní. Konstatoval, že „nevydání těchto úroků by totiž bylo možné kvalifikovat jako vyvlastnění, které je v rozporu s platným právem“.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o.s.ř. V dovolání namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, neboť závěr, že žalovaný má povinnost vydat žalobkyni úroky coby přírůstek ke složené jistině ve smyslu ustanovení § 135a ObčZ, není správný. Připomíná, že výnosy, vzniklé v souvislosti s vedením účtu soudu, nejsou příjmem, s nímž by mohl žalovaný volně disponovat, nýbrž jsou příjmem státního rozpočtu. Žalovaný navrhl, aby dovolací soud zrušil jak rozsudek odvolacího soudu, tak jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Dovolací soud poté, kdy dospěl k závěru, že včasné a k tomu legitimovaným subjektem podané dovolání (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1 o.s.ř.) je přípustné ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o.s.ř., neboť napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 3 o.s.ř.), shledal dovolání opodstatněným.

Předně je namístě konstatovat, že s účinností od 1. 1. 2001 je v důsledku procesního nástupnictví účastníkem řízení na straně žalobce Česká republika - Úřad práce v Bruntále (srov. § 51, § 52 zákona č. [219/2000](#) Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů).

Právním posouzením věci je činnost soudu, spočívající v subsumaci zjištěného skutkového stavu pod skutkovou podstatu vyhledané právní normy, jež vede k závěru, zda-li a komu soud právo přiznává nebo oduznává. Právní posouzení věci je nesprávné, dopustil-li se soud při této činnosti omylu, tj. když na správně zjištěný skutkový stav aplikoval jiný právní předpis, než který správně měl použít, nebo aplikoval sice správný právní předpis, ale nesprávně jej interpretoval, anebo ze skutečností najisto postavených vyvodil nesprávné právní závěry.

Se zřetelem k právnímu posouzení zjištěného skutku odvolacím soudem a k dovolacím námitkám žalovaného podléhá dovolacímu přezkumu kontrola správnosti závěru odvolacího soudu dovozuje, že žalobkyně má jako složitelka peněžité záruky právo na vydání úroků, kterými byly peníze složené na tuto záruku na účtu soudu úročeny. Tento závěr není správný.

Podle § 73a zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“), je-li dán zde specifikovaný důvod vazby, může orgán rozhodující o vazbě (s výjimkou v tomto ustanovení vyjmenovaných případů) ponechat obviněného na svobodě nebo ho propustit na svobodu též tehdy, jestliže přijme peněžitou záruku, jejíž výši určil. Se souhlasem obviněného může peněžitou

záruku složit i jiná osoba, musí však být před jejím přijetím seznámena s podstatou obvinění a se skutečnostmi, v nichž je sledován důvod vazby. Na návrh obviněného nebo osoby, která nabízí složení peněžité záruky, pak orgán rozhodující o vazbě rozhodne buď, že je přijetí peněžité záruky přípustné - v takovém případě pak určí výši peněžité záruky a způsob jejího složení - nebo, že vzhledem k okolnostem případu nebo závažnosti skutečností odůvodňujících vazbu nabídku peněžité záruky nepřijímá.

Peněžitá záruka (kauce) nahrazuje vazbu; jedná se vedle záruky za další chování obviněného, písemného slibu a dohledu probačního úředníka (§ 73 trestního řádu) o opatření upravené postupně novelami trestního řádu z roku 1990, 1993 a 2001, kterým lze vazbu nahradit. Předpokladem tohoto opatření je nabídka ze strany obviněného, případně jiné osoby nabízející složení peněžité záruky, tedy i projev vůle této osoby použít peněžní prostředky (a nemusí vždy jít o vlastní finanční prostředky, nýbrž např. o vypůjčené) na peněžitou záruku (na „pořízení“ peněžité záruky) a přijetí peněžité záruky (akceptace) ze strany soudu (soudce), které se děje v trestním řízení rozhodnutím, aniž by bylo mezi aktéry tohoto vztahu sjednáno a nebo ze zákona vyplynulo „zhodnocení“ takto vydaných a přijatých peněz.

Dispozici s peněžitou zárukou po jejím přijetí upravuje ustanovení § 73a odst. 3 a 4 trestního řádu; ve třetím odstavci uvedeného ustanovení jsou vyjmenovány případy, kdy soud rozhodne, že peněžitá záruka připadá státu a v odstavci čtvrtém je uvedeno, za jakých podmínek soud peněžitou záruku zruší nebo změní. Nerozhodne-li soud jinak, trvá peněžitá záruka u obviněného, který byl pravomocně odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody nebo peněžitému trestu, do dne, kdy obviněný nastoupí výkon trestu odnětí svobody, zaplatí peněžitý trest a náklady trestního řízení. Nezaplatí-li obviněný peněžitý trest a náklady trestního řízení ve stanovené lhůtě, na jejich zaplacení se použijí prostředky z peněžité záruky.

Z výše uvedených ustanovení vyplývá, že v době po přijetí nabídky na peněžitou záruku, je plně v kompetenci soudu (příp. v přípravném řízení soudce) rozhodnout o tom, jak bude s peněžitou zárukou (tedy i s penězi, které na tuto záruku složeny, resp. použity) naloženo, aniž by složitel peněžité záruky (zejména není-li jím obviněný, jehož chování je však významné pouze z hlediska rozhodnutí o případnutí peněžité záruky státu) měl možnost takové rozhodnutí ovlivnit; výlučně soudu totiž přísluší rozhodnout o tom, zda došlo k naplnění podmínek zákonem stanovených pro případnutí peněžité záruky státu či rozhodnout o zrušení, popř. změně této záruky. Již z toho logicky plyne nesprávnost úvahy, že složitel peněžité záruky nepřestal být v době od přijetí peněžité záruky do jejího případného zrušení vlastníkem (případně oprávněným držitelem) peněz, které byly na složení peněžité záruky použity, a že mu proto (již z tohoto titulu) náleží případné přírůstky těchto peněz. Obviněný nebo osoba, která nabídla složení peněžité záruky, pouze použili peněžní prostředky (běžné oběživo) za určitým cílem (uhradili částku představující peněžitou záruku, a to ve výši, která byla soudem stanovena), aby konkrétní osoba (obviněný) získala možnost nepobývat v době do pravomocného odsouzení ve vazbě, resp. pobývat v této době na svobodě. Soud, který peněžitou záruku svým rozhodnutím přijal, a na jehož účet byly peníze složeny, má do rozhodnutí o zrušení peněžité záruky oprávnění peníze (finanční obnos) držet a užívat jich, a to způsobem, který je upraven interním předpisem. Má tudíž postavení obdobné postavení oprávněného držitele peněz, ať již jde o moment objektivní (tzv. corpus), tak subjektivní, přičemž oba tyto momenty jsou - jak je již výše zmíněno - ovlivněny skutečností, že peníze jsou v držení orgánu státní moci, u něhož je interním předpisem stanoveno, jak nakládat s finančními prostředky. Teprve v důsledku rozhodnutí o zrušení peněžité záruky, které soud (příp. státní zástupce) jako orgán státní moci na návrh obviněného nebo osoby, která peněžitou záruku složila, anebo i bez návrhu, vydá, ztrácí soud oprávnění peníze složené

na peněžitou záruku držet a těchto peněz užívat, resp. mít je na účtu (teprve po zrušení peněžité záruky vznikne složiteli pohledávka za tím, kdo peníze použité na peněžitou záruku přijal a měl v oprávněném držení). Není-li peněžítá záruka soudním rozhodnutím zrušena, nemůže se složitel domoci vrácení peněžní částky, kterou na složení peněžité záruky vynaložil. Skutečnost, že se peníze použité na složení peněžité záruky dostanou zpět tomu, kdo peněžitou záruku složil, je pouhým důsledkem zrušení peněžité záruky (peníze přestaly plnit funkci peněžité záruky). Lze uzavřít, že v době od přijetí peněžité záruky do jejího zrušení není složitel vlastníkem, ani oprávněným držitelem peněžní hotovosti, kterou byla uhrazena peněžítá záruka, a nemá tudíž ani právo na plody a užitky z peněžní hotovosti (§ 123, § 130 odst. 2 ObčZ).

Nad rámec shora uvedeného výkladu je třeba zdůraznit, že peníze coby platidlo určené počtem peněžních jednotek, samy o sobě žádného přírůstku bez dalšího nedoznávají. Aby mohly být peněžní prostředky úročeny a doznaly tudíž výnosu (*fructus civiles*), je třeba, aby byly např. uloženy na účet vedený u banky, která podle smlouvy o vkladu připisuje úroky ve prospěch účtu v měně účtu; úroky pak náležejí majiteli účtu (k tomu srov. R 36/91 o rozdílu mezi vkladovým smluvním vztahem a mezi vlastnictvím).

Ačkoli tedy nepochybně obecně platí, že úrok je příslušenstvím pohledávky, tedy přírůstkem, je pro posouzení dané věci rozhodující, zda vůbec jde o situaci, v níž nárok na výplatu úroků, resp. vydání přírůstku, vznikl. Potencionální vlastnost pohledávky přinášet přírůstek v podobě úroků, musí totiž doprovázet zjištění, že nárok na tyto úroky vůbec vznikl; úroky mohou být buď zákonné, nebo smluvní nebo může jít o úrok z prodlení (neboli o uvedené situace se musí jednat, aby pojmově bylo možno vůbec o vzniku nároku na vydání úroku - přírůstku uvažovat).

Odkaz soudů obou stupňů na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 3. 1996 sp. zn. 2 Tzn 44/95 publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 40/1996, je nepřiléhavý již proto, že nejde o srovnatelné případy; zmíněným rozhodnutím totiž nebylo rozhodováno o úrocích z peněz, které byly použity k úhradě peněžité záruky (složeny na úhradu peněžité záruky), nýbrž o úrocích z peněz, které byly obviněnými odcizeny třetí osobě, v průběhu přípravného řízení podle § 78 trestního řádu vydány a uloženy na depozitních účtech státního zastupitelství, resp. později soudu, a posléze poškozenému (majiteli) vráceny.

Rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci a není tedy z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný. Protože rozsudek soudu prvního stupně má svůj základ ve stejném právním závěru, zrušil Nejvyšší soud České republiky nejen rozhodnutí odvolacího soudu, nýbrž i rozhodnutí soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, věta za středníkem, o.s.ř.). Při novém rozhodování soud neopomene, že - jak již bylo shora zmíněno - s účinností od 1. 1. 2001 je v důsledku procesního nástupnictví účastníkem řízení na straně žalobce Česká republika - Úřad práce v Bruntále.

Další články:

- [Promlčení a dobré mravy](#)
- [Práva dětí](#)
- [Náklady řízení](#)
- [Odmítnutí dovolání](#)
- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Omezení vlastnického práva veřejným prostranstvím a bezdůvodné obohacení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Opomenuté vyjádření účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Služební poměr](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Pohledávka](#)